

תורה ומידות טובות

כניסת עבת: 18:59 (לנהגים 40 דק' 18:39) יציאת עבת: גאונים: 19:51 ר"ת: 20:42

פרשת תזריע מצורע התע"פ ❖ עלון מספר 184

אורחות חיים

ידוע חידושו של הגר"ח מבריסק (חידושי ר' חיים הלוי הלכות תפילה), שאמנם כוונת התפילה בפשטות היא כוונת פרוש המילות, אבל כוונה זו לא מעכבת. אך יש כוונה והכרה שניה שהיא מעכבת, והיא הכוונה להיות עומד לפני המלך, כוונה זו מעכבת ובלי לזכרה, תפילתו היא בגדר מתעסק בעלמא. בתפילת רבינו ראו בחוש איך נראה 'עומד לפני המלך'.

כשהיה מתחיל את חזרת הש"ץ היה תמיד פורץ בבכי, וכל ברכת 'אבות' אמר בקול מלא רגש ודמעות יותר מכל חזרת הש"ץ.

פעם שאלוהו מה פשר הבכי דווקא בברכת 'אבות' וענה: "כאשר אני נעמד להתחיל ברכה ראשונה, אני שוכח מכל מה שיש לי, אין לי ישיבה ואין תלמידים, לא אשה ולא ילדים, לא תורה ולא בית, אין לי כלום, וכל כולי נתון לרחמי השי"ת, אליו ניגש אני לעמוד בתפילה, איך לא אפרוץ בבכי?"

והיה מביא בשם ה'יערות דבש', שלכן משתמשים בפסוק "ד' שפתי תפתח" לפני התפילה, כי כאשר האדם מתבונן לפני מי הוא עומד, הוא אמור להיות עלול שפתיים ולכן מתחננים "שפתי תפתח".

בתפילתו בחזרת הש"ץ ראו איך הוא מונה מילים, כאשר כל מילה מדודה ושקולה כמונה מעות, ברגש ובתחנונים כעני ורש המבקש בפתח, וכהגדרת ה'מסילת ישרים': "נושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש בהכנעה ובהשתפכות הנפש, כבן לפני אביו וכעבד לפני אדונו שאין לו משל עצמו כלום".

בעמדו בתפילה היה מרוכז כל כולו בתפילתו. פעם בעיצומה של חזרת הש"ץ הגיע מישהו ונעמד מולו והסריטו בתפילתו לפני העמוד. למרבה הפלא ניכר היה שרבינו לא שם לבו כלל למעשהו של אותו אדם, בהיותו מרוכז בתפילתו.

פעם סיפר בהתרגשות שבקהילתו של הגאון בעל ה"ט", הבחינו פעם שטליתו מרופפת והציעו לקנות לו אחרת ולא הסכים, באומרו שטלית זו תוכל להעיד עליו שלא חשב מחשבת חול באמצע התפילה. כשסיפר זאת הייתה הרגשת השומעים שגם עליו ניתן לומר זאת (מתוך "מגדלתו ומורמתו" הגר"ח"פ שיינברג ז"ל)

מענייני הפרשה

מאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

אתה לעשות את דבריהם, ובודאי שלזר תחשבנו אם היית פוגע בנו, והיית הורג אותנו, אם כן גם אנו צריכים להורגך.

וכן הנמשל, החיה מוזהרת שיהיה מורא האדם עליה, אבל בתנאי שמשאיר צלם א-לקים על פניו, ולא נהיה עבד לגוף. אבל אם הגוף מושל עליו שנהיה לעבדו, אז מסתלקת דמות א-לקים מעל פניו, וניתן כמאכל לבהמות.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו וגו'. ואם נקבה תלד ויג, ג-הו. הקשו המפרשים, דלכאורה פסוק זה מיותר, שהרי כבר נאמר בפרשת לך לך (בראשית יז, יז): "ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר" וכן קשה, מדוע נאמר: "ואם נקבה תלד" בוא"ו, היה לו לומר: "אם נקבה תלד",

שמשמע מהוא"ו שבא להוסיף על מה שנאמר לפני כן, ומה בא להוסיף? אלא יובן דהנה הביאו המפרשים מדרש פליאה זו"ל: המוהל והסנדק יהיו כהנים, שהרי השבטים נימולו לשמונה ימים. והלא עם כל אחד מהם נולד תאומים? ודברי המדרש הללו תמוהים?

אלא הסבירו המפרשים, דהנה ישנם שני טעמים מדוע לא נתנה תורה רשות למול קודם שמונה. הטעם ראשון מוזכר בגמרא מסכת שבת (נהל לא), כדי שלא יהיו כולם שמחים, ואביו ואמו עצבים. וטעם השני הוא, דומיא דקרבן שנאמר בו (ויקרא כג, כז): "ומיום השמיני והלאה ירצה". ולכאורה לפי טעם זה, ראוי שיהיה המוהל והסנדק כהנים, כיון שהוא בבחינת קרבן. ויש הוכחה לומר כטעם זה, שאם כהטעם הראשון שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים, הרי אם נולדו זכר ונקבה, שיש טומאה של שבועיים בגלל הנקבה, הרי לא שייך טעם זה, אלא מוכרחים לומר כהטעם השני.

וזה שאמר המדרש, המוהל והסנדק יהיו כהנים, משום שטעם שהמילה היא לשמונה ימים, כדי שיהיה דומיא דקרבן. ואי אפשר לומר כהטעם הראשון, שלא יהיו אביו ואמו עצבים, שהרי השבטים נימולו לשמונה ימים, והרי כל שבט נולדו תאומים זכר ונקבה, שאז לא שייך הטעם שלא יהיו אביו ואמו עצבים. לכן על כרחנו לומר, שהטעם הוא משום קרבן, אם כן צריך שיהיו כהנים. ועפ"ז יובן הכתוב: "וביום השמיני ימול בשר ערלתו", ואין חילוק, שאף אם תלד נקבה ימול ביום השמיני, כיון שהטעם הוא משום דדמי לקרבן. שבת שלום!

אשה כי תזריע ויג, לו. נאמר במדרש (ויקרא רבה יל, א), הדא הוא דכתיב (תהלים קלט, ה): "אחור וקדם צרתני", אם זכה האדם נוחל שני עולמות, עולם הזה ועולם הבא. והנה איתא במסכת ברכות (סא). אחור למעשה בראשית, וקדם לפורענות. עוד אמרו חז"ל במסכת שבת (קנא), שאין חיה שולטת על האדם, אלא אם כן נדמה לה כבהמה, שנאמר (תהלים מט, יג): "נמשל כבהמות נדמו". וקצת קשה, הרי זה נגד חק הבריאה, שהרי הקב"ה אמר (בראשית ט, ז): "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ?"

אלא נראה להסביר, ע"פ מה שאמרו חז"ל במדרש (בראשית רבה לז, יא) הצדיקים לבם ברשותם, והרשעים הם ברשות לבם. וביאור המדרש, שהנה

האדם יש בו שני חלקים: גוף ונשמה. הצדיקים, נשמתם ושכלם הם המושלים עליהם, ומנהיגים אותם אחר עצתם, לכן הנשמה מושלת על הגוף. אבל הרשעים להיפך. והצדיק בצדקתו, מושל גם על כל חלקי הבריאה, כמו שנאמר (שמואל ב' כג, ג): "צדיק מושל יראת א-לקים", שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה, כדאיתא במסכת מועד קטן (טז). והנה חק הוא בבריאה, שיהיה מורא האדם על החיות והבהמות. וזה דוקא באדם צדיק, שהנשמה מושלת עליו, לכן יכול למשול גם על החיה, כיון שיש לו כח ויכולת לשלוט על תאוותיו יכול למשול על הבהמות, אבל אם האדם לא הגיע לדרגת מושל, אלא הוא נמשל, דהיינו משועבד לגוף ולתאוותיו, אז כל הברואים שולטים עליו.

ולא יכול האדם לבא ולטעון, הלא אני אדם, וצריך למשול בבהמה ובחיה, כיון שיאמרו לו, מה איכפת לנו כי אדם אתה, והרי פשטת את כתונתך כתונת הפסים, ונדמית לבהמה. וזהו פירוש הפסוק: "נמשל", היינו אם הנפש נמשל מן הגוף, שהגוף הוא המושל, אז "כבהמות נדמו", ויש לבהמה כח להזיק לאדם.

ואמרו בזה משל, לשני מלכים שנלחמים זה עם זה, מחנה מול מחנה, ובכל לילה שולחים הלוחמים מארבים, אולי יפגע בשונאו ויהרגוהו. אבל אם הוא את אנשי מחנהו, לא עושה להם כלום. והנה פעם הלכו ממחנה האחד ופגעו במחנה השני, ועמדו עליהם להורגם, צעק אחד מהם ואמר, הלוא אני מכם אל תשלחו בי יד, אלא שעכשיו אני עבד אצל אויביכם. אמרו לו, מה לנו למולדתך שאתה מעירנו, הלא כעת אתה עובד את שונאינו, וחייב

אנו מתעתדים בקרוב להוציא ספר שו"ת של מורנו הרה"ג הרב יעקב נסים עטייה שליט"א

כל המעוניין להנציח את שמו להצלה וכדו' או להבדיל לע"נ קרוביו יפנה לטלפון מספר: 054-8416719

דעת גדולי רבותינו

מרח הגראי"ל שטיינמאן זצ"ל: כל זמן שהאמונה אינו למעשה - זה כלום

לאחר האשפוז של רבנו, אמר הרופא לרבנו: 'רבנו חי בנס'. אמר לו רבנו: 'גם אתה חי בנס'.

בטחון לא יכול להיות בלי אמונה, אבל אמונה יכול להיות עם בטחון חלש. הוא יודע שיש רבש"ע שהוא נותן מזון לברואים, אבל בבטחון הוא חלש. ובכך הקמח לרבנו בחיי מביא בערך בטחון: ומה שהתחיל הפסוק (בטח בד' ועשה טוב כן ארץ וראה אמונה) בבטחון וסיים באמונה, הנה זה לבאר כי מדת האמונה כוללת במדת הבטחון, שהרי ידוע כי כל הבוטח הוא מאמין, שאין אדם בוטח אלא במי שמאמין בו שהיכולת בידו למלא את שאילתו, והמאמין יתכן שלא יהיה בוטח, כי לפעמים ירא שמה יגרום החטא או שמא קבל שכר על מעשיו הטובים בנסים שעשה לו הקב"ה, וממה שהוא מוצא את עצמו רשע וחוטא ופושע כנגד חסדי השי"ת אינו נושא לנפשו שיבטח בו שיצילה מצרתו או שיתן לו שאלתו, ועל כן ישתדל בנוהג שבעולם שינצל מצרתו או שישגי שאלתו, ולולא היראה שירא שמה יגרום החטא היה חסרון באמונתו אם היה משתדל להנצל אפי' על ידי נוהג שבעולם, שכבר מצינו פסוק מלא ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם.

ובהמשך דבריו הביא עוד: וכל מי שיש בו מדת הבטחון בידוע שיש בו מדת האמונה כי הבטחון כדמיון פרי האילן והאמונה כמו האילן, וכמו שהפרי הוא אות על האילן או על העשב הגדל בו ואין האילן אות על פרי כי יש כמה אילנות שאינן עושין פירות, כמו אילני סרק, כך הבטחון אות על האמונה ואין האמונה אות על הבטחון. (ממך' מזקנים לחבונ')

והנה הוא ביטל את דבריהם במחי יד. שאלנו הסבר לדברים, והוא השיב כך: 'אמנם הם אומרים, אך הם אינם מתכוונים... וכי בגלל זה הם יקראו קריאת שמע פעם אחת?! האם הם יניחו תפילין או לפחות ילישו כיפה לכמה דקות?! כל זמן שאינו למעשה - סי איז גאר-נישט. זה כלום'.

בדבריו הקצרים והחדים הוא אמר יסוד גדול באמונה. אמונה צריכה להשפיע על חיי המעשה של האדם, על כל עבודת השם שלו, על כל השקפת עולמו ותפיסת דעתו. גם כשמתאמת הידיעה אצל האדם והוא מתפעל ממנה, אם לא ייריש אותה פנימה בנפשו ובעצמותו, והדבר יתבטא בשינוי התנהגותו ושיפור דרכיו, הרי זו תהיה התפעלות שווא חסרת תוחלת.

בטבע האדם כאשר ישנה התפעלות רוחנית, ההתפעלות הולכת ודועכת עם הזמן. אולם אם באמצעות מתחזק האדם מיד ולמעשה ומחדיר אותה באורחות חייו, בתורה, בתפילה וביראת שמים, ישנה תקווה כי זה אכן ירומם אותו, והוא יתעלה מהמצב שאחז בו קודם גם לאחר שיפוג וגש ההתפעלות. זוהי תמצית העבודה הרוחנית של האדם. כאשר האדם מתפעל ממשו, אל לו להשאיר בגדר התפעלות אלא להשים את הדברים על לבו כדי שגייע לידי מעשה, כך הדברים יפעלו ויותירו רושם במעשיו ולא ישארו כידיעה גרידא.

שח הרה"ג ר' אליעזר טורק: איני יכול לשכוח את המעמד הכביר שהתקיים בחדש ניסן תשס"ב. היה זה תקופה קשה שאירעו בה רחמנא לצלן פיגועים רבים על ידי מרצחים צמאי דם, וגבו חיי אדם רבים.

רבני העיר מודיעין עילית פנו אל רבנו בבקשה לבוא ולחזק את תושבי העיר, בעת צרה ליעקב. מן הסתם היו כאלו שציפו לשמוע מרבנו דברי חיזוק מלהיבים, גילויים מעניינים או הבנות מקוריות בדברי חז"ל הקדושים. אך לא. רבנו עמד בדבריו על הצורך החובה המוטלת על כלנו להתחזק באמונה.

הוא שאל: מי לא מאמין? הרי כולם מאמינים. אבל אף על פי כן תמיד יש צורך לחזק את האמונה הפשוטה, לשנן ולהחדיר בקרבנו כי אין שום דבר שנעשה בעולם לבד, הכל מאתו יתברך מחושב ומדוקדק, וגם הצרות שנגזרו על ישראל תכליתן ומטרתן היא לעורר ולקרב אותנו אליו, שנתפלל ונשווע אליו. כאשר הסתלקה לבית עולמה אמי מורתי הצדקנית, זכינו שהגיע רבנו לנחמנו. הוא בא דקות אחדות לאחר שעזבו את הבית הרופאים שטיפלו באמא בתקופת מחלתה.

הרופאים דברו אז בהתפעלות עצומה בשבח אמונתה, כי גם בימים הקשים בהם ידעה סבל רב ומכאוב לא התלוננה, נשאה את כאבה בדומיה ובאמונה. שחנו בפני רבנו את דברי הרופאים ואת התפעלותם מהאמונה של אמנו הצדקנית.

סיפור לשבת - באמצע הדרשה החלה ריצפת בית הכנסת הגדול לשקוע

עומד במשך כל הדרשה בעוד טליתו מונחת עליו והכנפות שעל כתפיו - לא היו נופלות מעליו אפילו פעם אחת. ומספרים, כי בימות הקיץ היו עומדים שני אנשים משני צדדיו ומנופפים לו בשתי מניפות גדולות במשך כל הדרשה, וזכות גדולה היתה לשמש אותם בכך והיתה נערכת בין הקהל הגרלה על הזכות הגדולה הזו.

בשבת שובה, שבת זכור, שבת הגדול ושבת כלה (הסמוכה לשבועות), היתה לרבינו יוסף חיים - הבן איש חי זיע"א הזכות לבדו לדרוש. זכות זו היתה לו ירושה מאבותיו הקדושים, כפי מנהג בבל. בעת דרשה זו, כל בתי הכנסת, שבעיר נסגרו, ושאר דרשני הציבור היו בטלים מדרשותיהם. לערך עשרת-אלפים אנשים ונשים, נהרו בהמוניהם והתקבצו בבית הכנסת-הגדולה.

ונשמע קולו של הבן איש חי בבואו אל הקודש, לערך ארבע שעות, כקול מים רבים, על אף שבאמו לא היו רמקולים ומה גם שהיה זה בשבת. מספרים, כי בכל יום פורים אחר קריאת המגילה בשחרית, היה יושב הבן איש חי זיע"א ודורש לבני ישיבתו בדקדוקים נפלאים על כל מעשה המגילה עד לכדי צחוק על המן הרשע, וכל הקהל היו מתגלגלים מצחוק. ואילו הוא, לא היתה נראית בת צחוק על שפתיו, אלא נעימות פניו הקבועה לו. ומספרים, כי אחר שהיה יוצא ביום זה מבית הכנסת, היו ממתנים לו עניי העיר והיה משלשל לכל אחד מהם כמה מטבעות כסף בלי חשבון כלל. (קיאור זצמ"ה הבן איש חי)

העמודים והתומכים - נעצר אף הוא במקומו והכל עמד על מקומו, לעיני מאות שומעי הדרשה. רק כעבור כארבעים דקות סיים הבן איש חי את דרשתו, כאילו כלום לא התרחש.

מספרים, כי פעם אחת בעת דרשת השבת של הבן איש חי זיע"א, החלה לפתע רצפת בית הכנסת לשקוע באדמה. המוני העם שבאו לשמוע את הדרשה החלו בורחים על נפשם, ואילו הבן איש חי לא אז ממקומו, כאילו כלום לא קרה. בשלב כל שהוא, פסקה הרצפה לשקוע, וממש ליד המקום בו עמד הבן איש חי נתגלתה באר מים בקרקע בית הכנסת. ומספרים, כי עוד באותו שבוע, כל הקהילה געשה ורעשה על המקרה המופלא, החלה להסתובב שמועה כי מי הבאר מסוגלים לרפאות חולים ולפקוד עקרות, ורבים החלו פוקדים את המקום.

אך השמועה על דבר הבאר הפלאית הגיעה חיש מהר לאוזני השלטונות שהחלו 'לשים עין' על שטח המקום, בו עמד בית הכנסת. טיכסו רבני בית הכנסת עצה והחליטו לסתום את הבאר מבלי שאיש יידע על כך, שמה יקחו השלטונות לידם את בית הכנסת ויחללו את הקודש. ואכן, כבר באותו הלילה, בשקט בשקט סתמו את פי הבאר. למחרת התפשטה לה שמועה חדשה כי הבאר התייבשה, אך בסתר ליבם ידעו כולם כי טוב שכך - כי על כן ניצל בית הכנסת העתיק.

מספרים, כי כשהיה הבן איש חי זיע"א דורש את דרשותיו הארוכות - כשלוש וכארבע שעות, היה

החל משנת תר"ך, התחיל הבן איש חי זיע"א לדרוש ברבים. מדי שבת בשבתו, בעומדו במשך כשלוש עד ארבע שעות כשהוא מעוטף בטלית, היה דורש אל מול אלפים - משלים המתיישבים על הלב, ובלשון צח ומובן לכל. אפילו הנשים והקטנים היו משתוקקים לשמוע את דברי

חכמתו, שכן היו מבינים את דבריו היטב. ורבים השיב מעון בדבריו הנכנסים אל הלב, כי טרח להסביר לכל העם את דרשותיו. ואף כשהיה מדבר בתורת הסוד - לא קצו בדבריו, אף אלו שלא הבינו דבר זה, ויתירה מכך - אף נהנו ממתקנות לשונו.

מספרים, כי בשבת אחת בעת דרשת הבן איש חי זיע"א, כהרגלו בקודש, התאספו אנשים רבים לשמוע את דרשתו, ובמיוחד היו נשים רבות אשר ישבו בעזרת הנשים. אז היתה העזרה תלויה בעמודי עץ. לפתע, מכובד קהל הנשים העצום, החלו להישמע קולות של ניפוץ עצים, ותוך דקות אחדות החלו קורסים כמה עמודי עץ תומכים, וכל העזרה בצד המערבי החלה קורסת על מאות יושביה! קולות אנשים ונשים כבשעת סכנה החלו להישמע בחלל בית-הכנסת.

הבן איש חי שהיה שקוע בדרשתו, הרים את עיניו לשמע הקולות - הן של העצים והן של הקהל, והתבונן מספר שניות לכיוון מקום השבר וההתמוטטות, וראו זה פלא, כל העצים שהיו בשלב של שבירה וניפוץ, או שנטו ממקומם הראשון - נעצרו, פרגוד העזרה שנטה מטה מחוסר תמיכת

מעיוני המשפט

מאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

האם מותר לשוכר דירה להשכירה לאחר בתוך תקו' שכירותו? והאם יש בזה תנאים?!

אמנם בשו"ת שואל ומשיב (מהל"ז ח"ד סי' ע"ז) נראה מדבריו שאם ישומו ההיזק שיבוא ע"י תוספת הדיירים יכול להוסיף עימו דיירים וכ"כ בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סי' ל"ז) עיי"ש.

ועיין עוד בכסף הקדשים (סי' ט"ז) שכתב שבימינו שהשוכר מתחייב להחזיר את הבית לקדמותו, יכול להוסיף בדוירים משום דבלאו הכי צריך השוכר לתקן את הנזקין. וא"כ לכאורה גם בדירת קייט יהיה מותר. אמנם נראה שבדירת קייט, אפילו אם קיבל בשוכר לתקן את כל הנזקים יהיה אסור, דשאני הכא, כיון שלא שייך לתבוע לתקן את כל הנזקים, שלפעמים ישנם נזקים קטנים שקשה להגדירם, והאנשים מקפידים. ולכן נראה שאין להוסיף בכמות השוכרים, ואם רוצה להזמין אורחים לבית בזמן הנופש שלו, על השוכר להודיע למשכיר, ולסכם עימו מראש שזכותו לארח בשבת עוד אורחים.

וכתבו האחרונים שדוקא לשכון עימו בקביעות אסור זהו דוקא בשוכר דירה לזמן ארוך, אבל בדירת קייט נראה שבכל אופן אסור משום שהמשכיר משכיר ביחד עם מטלטלין, ומטלטלין לכו"ע אין השוכר רשאי להשכיר לאחר כמ"ש הרמב"ם (בכסף הל' שכירות ה"ה) וכן בשו"ע (סי' ל"ח ס"ז לננין פיקדון), אא"כ התנה עם המשכיר.

והנה כתב נתיבות המשפט (בסי' קנ"ד בילורוס ק"ק) שאם השכירו כבר, אין המשכיר יכול לבקש שכר מהשוכר, משום דאילו לא היה משכירו השוכר הראשון, גם אז לא היה יכול המשכיר להשכיר לשוכר השני, מכיון שכבר הבית מושכר לראשון, ולכן הוא כאילו עומד לאגרא ופטור השוכר השני מלשלם, ומבואר בסי' שס"ג סי'. וכתב שם הנתיבות (בסק"ט) שבאופן שהכניס השוכר אדם אחר לבית בחינם עימו, דחביב האחר לשלם למשכיר, משום דבדואי יש לקלוק שדר בבית והרי "בשאינה יוכת שער" אין כאן, מכיון שיש שוכר אחר בבית. ולכאורה יש סתירה בדברי הנתיבות, שבסי' שס"ג כתב שצריך האחר לשלם למשכיר, ואילו בסי' קנ"ד כתב הנתיבות שא"צ לשלם. ובערך ש"י (סי' קנ"ד) הביא סתירה זו בשם דברי גאונים שהקשה כן, וכתב בשם זכור לאברהם, שאי"צ לתת למשכיר דמי שכירות שנטל מהם. ומביא בשם שמחת יו"ט (סי' כ"ח) שדן זה תלוי במחלוקת המוחזק ידו על העליונה.

ובערך ש"י הרי"ק, שאם נכנס השוכר השני בחינם, אי"צ לשלם כלום לא לבעה"ב ולא לשוכר הראשון. ואם נכנס בשכר, משלם השכר לשוכר הראשון, ואת הקלוקל שנוצר ע"י שהוסיפו הדיירים, חולקים בין המשכיר לשוכר הראשון. ואין השוכר רשאי להשתמש בדירה אלא כפי שמשתמשים רוב הציבור. ואסור להכניס חפצים שאין דרך להכניס לבתיהם, דהיינו דברים שעלולין להזיק לבית, וזה אפילו בלא תנאי שבדואי המשכיר משכיר על דעת כן, והרי"ז כחלק מתנאי המוחזק ידו על העליונה.

ואם לא קבעו ביניהם לכמה זמן משכירו, וכן לא קבעו דמי השכירות, יכול המשכיר לבקש ממנו שיצא מהדירה מהמינימום זמן שרגילים לשוכר דירה באותו מקום. ואם שילם השוכר את התשלום עבור השכירות, יש מחלוקת הפוסקים אם התשלום ששילם זה הוכחה לכמה זמן השכירות. והנה דעת הסמ"ע (בסי' ש"צ סק"ו) שהמשכיר בית בסתם, יכול המשכיר להוציא אפילו בפחות מיום אחד, וכמש הרמ"א (בסי' ר"ב ס"א) ד-ידור, אפילו שעה אחת במשמע. אמנם מלשון הרמ"א, וכ"ד הש"ך (בסק"ז) נראה דסתם שכירות שלוש יום, וחילק שם הש"ך בין השוכר בית, לבין האומר לחבירו "ידור פלוני בבית זה", עיי"ש.

שאלה: השוכר דירה מחבירו לימי הקיץ, כגון ל"בין הזמנים", האם מותר לשוכר להביא אורחים בתקופה זו בלא רשות המשכיר? והאם לשוכר מותר להשכיר את הדירה לאדם אחר במשך תקופת השכירות? ואם לא מה הדין בעבר והשכיר לאחר, האם יכול המשכיר לתבוע את השוכר השני או את השוכר הראשון? וכיצד יש לשוכר להשתמש בדירה? ומה הדין אם לא קבעו לכמה זמן משכירו, מתי המשכיר יכול לבקש מהשוכר לפנות את הדירה?!

תשובה: מקורות דינים אלו בגמ' (ב"ב נט: - ס.), ובהרמב"ם (הל' שני פ"ה הל' ט') ובטור ושו"ע (ח"מ סי' תנ"ל ס"ב). וז"ל מרן השו"ע: אחד מהשותפין בחצר שהביא לביתו אנשי בית אחרת, יש לחבירו לעכב עליו, מפני שמרבה עליו את הדרך. וכן המשכיר ביתו לבעל הבית אחד, ואחר כך הביא עמו קרוביו או מיודעיו לשכון עמו כאחד בבית זה, הרי המשכיר מעכב. ואם הם מוכנים על שולחננו, אינו יכול לעכב עליו לא השותף ולא המשכיר, ע"כ.

וכתב בנתיבות המשפט (בילורוס סק"ז) וז"ל: המשכיר מעכב. ובדיעבד אם כבר השכירו השוכר לאחר, אם יכול המשכיר לתבוע שכרו מהאחר, נראה דאינו יכול, דכיון דהמשכיר בעצמו ג"כ לא היה יכול להשכירו לאחר, דהשוכר הראשון מעכב עליו, דמי לחצר דלא קיימא לאגרא המבואר לקמן סימן ש"ס סעיף י' [בסג"ה], ע"ש, עכ"ל.

ועיין סמ"ע (סק"ה) שכתב לעיין בסי' שט"ו ובסי' שט"ז, והנה בסי' שט"ז ס"א פסק מרן השו"ע, שהמשכיר בית לחבירו לזמן קצוב ורצה השוכר להשכיר הבית לאחר, משכיר עד סוף זמנו, והוא שלא יהיו מנין בני בית האחר יותר מבני ביתו.

וזוהי סברת הרמב"ם (פ"ה מהלכות שכירות הל' ה') ומקורה בגמ' (ב"מ עט), וכמ"ש הסמ"ע (סק"ח) שנלמד מדיון ספינה שכתבו הטור ומרן השו"ע (ח"מ סוף סימן ש"ח) שאם שכר ספינה לילך בה עם סחורתו במקום פלוני ובחצי הדרך מוכר סחורתו, דיכול להעמיד אחר במקומו מאותו מקום והלאה עד מקום ששכרו לילך עימו שם. ואע"ג דאמרו דיש לספן עליו תרעומת, היינו משום דהספן דר עם השוכר בספינה יחד, ויכול לומר דעתי היה נוחה בן יותר מבוה, משא"כ במשכיר ביתו, דאירי דהמשכיר אינו דר עם השוכר בביתו, ויש בו משום אל תמנע טוב מבעליו. ולא אמרו דאין השוכר רשאי להשכיר כי אם במטלטלין, שמא ירחיק שומר השני ויאבדם, וגם בשדה שמא יחישונו, וכמ"ש בסי' ר"ב, ולעיל בסמון סי' שט"ו, משא"כ במשכיר ביתו דיכול להראות לו כל פרטי ענייניו ביתו, ויתנה עימו שיחזירו כן בשלימותו. כל זה נתבאר בפרישה בשם הרמב"ם והמ"מ, עיי"ש.

והנה אע"פ שמבואר מפורש בדברי מרן השו"ע דכשאין בני הבית מרובין מותר להשכירו לאחרים, מ"מ כתבו הפוסקים שכל זה במשכיר בית לזמן מרובה, אבל בשכירות דירת קייט שונה הדבר מכיון שהשוכר מקבל רשות להשתמש גם במטלטלין בבית, וזוהו בדואי שיש לחשוש שיתקלקלו, וכדן שוכר מטלטלין שאינו רשאי להשכירו לאחר, וכמ"ש הרמב"ם (הל' שכירות פ"ה הל' ה'), וכן בשו"ע (סי' ל"ח סעי' ל"ו) לגבי פיקדון, וה"ה לגבי חפץ המושכר וכמ"ש הרמב"ם. וכ"ש אם המשכיר מכיר את השוכרים שהשכיר להם, ובירר עליהם שהם אנשים הגונים, ויתכן שזוהי הסיבה שהסכים להשכיר דוקא להם ולא לאחרים, ובפרט שהדירה היא עשויה לקייט, ולא כל אדם מקפיד לשמור על הדירה כפי שצריך, לכן המשכירם מקפידים בזה יותר. ולכן מסתבר לומר שגם באופן שאין בני הבית מרובים אינו יכול להשכיר.

ועיין בדרכי משה (סי' ט"ז סק"א) שנראה מדבריו שנחלקו הראשונים בזה, דהיינו דאיכא דס"ל שיכול להשכיר אפילו לבני בית מרובים, ונראה דה"ה להוסיף עימו דיורים. ועיין בערך ש"י דאין יכול לומר "קים לי כאותם הראשונים דס"ל שיכול להוסיף", דחא שהמחבר בשו"ע סתם דלא כדבריהם, ועוד דהקרקע בחזקת המשכיר קיימא. ובנתיבות המשפט (סי' ש"ג) נראה שאפילו אם יוסיף על דמי השכיר אין להוסיף בדוירים.

והנה בניד"ד שנראה שלא היתה הכוונה לשכור לשלושים יום, ואינו דומה לסתם שכירות, גם הש"ך יודה שהולכים אחר המנהג, שבדרך כלל זה לשבת או ליומיים. ויתכן, שגם הסמ"ע יודה דאפילו שמשכיר זה יכול להיות גם לשעה אחת, מ"מ אם המנהג הוא שלא לשכור פחות מזמן מסויים, א"כ מסתמא בודאי שכך היתה כוונתו. וא"כ אם לא נהגים להשכיר לפחות מיומיים אינו יכול להוציא תוך זמן זה. ומדברי ה"ט"ז משמע שהבין את הסמ"ע שדעתו הוא שאפילו במקום מנהג כתב כן, ולכאורה צריך עיון רב בזה.

והנה אם לא קבעו לכמה זמן השכירות, האם אומרים שהדמים מודיעים, לדעת הסמ"ע (סי' ש"צ סק"ב) אומרים שהדמים מודיעים. אמנם הש"ך (בסק"ז) חולק עליו, וס"ל שלא אומרים שהדמים מודיעים. ודעת הקצות החושן (סק"ב) היא שאם אינו סותר הלשון, אומרים שהדמים מודיעים. ולדעת הנתיבות המשפט, סתם שכירות שלוש יום, ולכן אם הדמים מודיעים על זמן אחר, נחשב כסתור הלשון. וכתב בשו"ת שבות יעקב (ח"א סי' תע"ה) שאם לא קצב לו זמן כלל, אומרים שהדמים מודיעים, מכיון שלא מסתבר שלא יפרשו השוכר או המשכיר לכמה זמן. ומסתמא שסמכו על השכירות כנגד הכסף ששילם. משא"כ אם שכר לזמן, כגון שאומר "לשנה זו", ואנחנו מסתפקים בכוננתם, אין הדמים ראה והולכים אחר הפחות.

וכיון שיש מחלוקת הפוסקים אם אומרים שהדמים מודיעים או לאו, הולכים אחר המוחזק. ודעת הש"ך (פ"ס סק"ט) שאפילו במחלוקת דרבוותא, המשכיר - מוחזק, והשוכר הו"ל - המוציא מחבירו ועליו הראייה.

אמנם הגאון רעק"א, הביא שהמשנה למלך (פ"י מהל' שכירות) הביא הרבה פוסקים שסבורים כרשב"ם, דבסיפיקא דרבוותא גם בקרקע היכן שהקרקע נמצאת תשאר שם. ועיין בשו"ת תשורת ש"י (סי' תתק"ג).

והנה אם קבעו סכום מסויים עבור השכירות לכל יום, רק שלא סיכמו ביניהם לכמה ימים הוא משכיר לו, אם שילם כבר השוכר את התשלום עבור השכירות, בזה אומרים שסכום הכסף ששילם מוכיח לכמה ימים שכרו, וזה מוסכם לכו"ע. וכמו שכתב בערך ש"י (פ"ס א'), ועיין עוד בפתי חושן (הל' שכירות פ"ה הערה ה').

העולה מכל האמור לעיל להלכה: מי ששכר דירה מחבירו לימי הקיץ והחופש, לשבוע או לחודש, אסור לו להכניס עוד אנשים יותר ממה שסיכמו ביניהם. ואע"פ שלא מוסיף עוד מיטות, וישנים כמה אנשים במיטה אחת, אסור, וכן, להביא אורחים, צריך לומר רשות מהמשכיר.

ומי ששכר דירה לקייט לזמן, אינו רשאי להשכיר את הדירה לאחרים ללא רשות הבעלים.

ואם עבר והשכיר ללא נטילת רשות מהמשכיר, מחלוקת הפוסקים אם יכול לתבוע דמי שכירות מהשוכר השני. ולהלכה קיי"ל שאי אפשר לחייב את השוכר השני לשלם דמי שכירות למשכיר, וכן אי אפשר לחייב את השוכר הראשון לשלם למשכיר את הרווח שהרויח.

והשוכר מותר לו להשתמש בדירה רק כדרך שרוב העולם משתמשים בה, אבל דברים שיכולים להזיק לבית אסור לו להכניס.

אם לא קבעו לכמה זמן הדירה תהיה מושכרת ולא קבעו סכום לתשלום, המשכיר יכול לפנות את השוכר כשנגמר זמן המינימום שהאנשים רגילים להשכיר.

ואם שילם השוכר את דמי השכירות, יש מחלוקת הפוסקים, האם אומרים "הדמים מודיעים". וכן ישנה מחלוקת מי נקרא "המוחזק" השוכר או המשכיר. ולכן, אם כבר שילם, אי אפשר להוציא ממנו.

ואם קבעו סכום מסויים לכל יום, ולא קבעו לכמה ימים, אם שילם השוכר סכום מסויים, בזה אומרים שהכסף ששילם הוא הוכחה לכמה זמן שכר, וזוהו אומרים ש"הדמים מודיעים". ויהי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה, ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, בבריאות איתנה ונהורא מעליא אכי"ר.

נקודות אור | סיפורים של תיקון מידות | אנשים שחזרו לכור מחצבתם | וחיזוק לאלו שעדיין...

את הסיפור הזה

ספרתי בשעתו הרבה פעמים, ושמתחיל לראות שצצו פתאום מדבקות ושליטים המעוררים לומר ברכת "אשר יצר" בכוונה. כאמור, כל איבר הוא כנגד הוא כנגד מצוה מסוימת, והמצוה הזו מחיה אותו.

ומה יהיה עם מצוות שאין לנו פשרות לקיים? ישנן מצוות מיוחדות לגברים, מצוות מיוחדות לנשים, מצוות שנוהגות רק בכהנים, ומצוות שאי אפשר לקיים כשאין לנו בית מקדש. מה יהיה עם כל האיברים שכנגד המצוות האלו? מניין הם יקבלו חיות?

ה"אור החיים" הקדוש עונה על שאלה זו, ותשובתו נחלקת לשני חלקים. כיון שכל ישראל, ערבים זה לזה, המצוות שהגברים מקיימים, מחיות גם את הנשים. והמצוות שהנשים מקיימות, נותנות חיות לגברים.

ומה לגבי מצוות שאפשר לקיימן רק בזמן בית המקדש? על כך נאמר (הושע יל, ג): "ונשלמה פרים שפתינו" במקום הקרבת פר הקרבן, אנחנו לומדים בפנינו את ההלכות הקשורות להקרבת הקרבן.

נמצא, שאברך כולל שלומד קדשים, כאילו מקריב קרבנות. את מסכת קדשים אי אפשר לקיים בזמן הזה, אבל הוא לומד בעיון את המסכתות זבחים ומנחות, ואת כל עניני הקרבנות, ואז נחשב לו כאילו קיים את המצוות האמורות בהן.

אמור מעתה, אותם אנשים שאינם לומדים את המסכתות הללו, אבל מחזקים את ידיהם של אברכי הכולל נחשב להם כאילו למדו, וממילא יש חיות לאבריהם.

כבר אמרתי דעתי על עשירים, שנותנים אלף דולר לכולל או אפילו אלפים, ומרגישים כאילו חייבים להם אינסוף הכרת הטוב... הם לא מבינים, שהאמת היא שהאברך מחזיק אותם. האברכים שלומדים קדשים, נותנים לעשיר את הזכות כאילו קיים את המצוות החלות רק בזמן שבית המקדש כיום.

נמצא כי האברך עושה לעשיר טיפול מונע, שלא יחלה פתאום, חלילה, שלא יחלשו איבריו ולא יפגעו. ובזכות זאת העשיר זוכה להצלחה, רפואה ואריכות ימים. נמצא שהארון נושא את נושאו.

כך נאמר (ירמיהו ל"ג, כ"ה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמת" כל העולם נברא בשביל התורה, ורק התורה היא שמחזיקה את העולם כולו. (מתוך הספר 'אריה שאג' חטובה)

וניגש אלי לתת לי שלום, ואני רואה עליו שזה כבר לא זה... אחרי שבת בויליאמסבורג הוא הפך למישהו אחר. ראו לצין כי ויליאמסבורג נראית די דומה למאה שערים, היא מלאה באנשים שומרי תורה ומצוות, לבושים בלבוש יהודי אמיתי. אבל בכל אופן הרחוב האמריקאי משפיע לרעה.

פעמיים בשנה היה האדמו"ר מגיע לויליאמסבורג פעם אחת אחרי החגים, ופעם אחת אחרי פסח, כדי לחזק את הציבור. בעת ששהיתי שם, שאלתי אותו האם כדאי שגם אני אסע איתו לשבת. התשובה שלו היתה: "אם הייתי יכול, גם אני לא הייתי נוסע!"

אף הוא, שהיה חזק כל כך באמונתו וביראתו, חש מפני הטומאה של ניו-יורק. כאשר הטומאה ממלאת את אזור העולם, רק התורה מסוגלת לטהר אותו. לכן שלח יעקב אבינו את יהודה להקים כולל בגושן. ובזכות זה היה ליהודים המשועבדים במצרים כלי לצאת מן הטומאה, והם זכו להיגאל ולקבל את התורה. אילו היו האנשים יודעים אילו עוצמות הם מקבלים כשאברכים יושבים ולומדים ככולל כלשהו, לבם היה מלא תודה...

כידוע, יש לנו רמ"ח איברים וש"ה גידים. כל איבר וכל גיד הינם כנגד מצוה מסוימת, והם מקבלים את חיותם מהמצוה הזאת.

ידידי רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר שכאשר היו באים אל האדמו"ר ה"שר שלום" מבעלזא זצ"ל לבקש ברכה על חולה, הוא היה מכוון את בני המשפחה להבין כנגד איזו מצוה נברא האיבר החולה, ואומר כי אם כל המשפחה תתאמץ ותלמד את הסוגיה של מצוה זו, ותקים אותה כראוי, החולה יבריא. כך הוא היה עוזר לחולים להתרפא.

סיפר לי אחיין שלי מעשה שארע לפני הרבה שנים: הם למדו ב'כולל', עשרים ושנים אברכים, ופתאום התקשר אחד מחבריהם, ואמר שבנו בן החצי שנה מצוי בסכנת חיים ממש בגלל סתימת מעיים.

הוא התחנן, שיגידו תהילים להצלת הבן שלו ממות. האברכים אמרו תהילים, וגם החליטו שכל אחד מהם קבל על עצמו לברך ברכת "אשר יצר" בכוונה גדולה, מתוך סידור, במשך שנה שלימה. חצי שעה לאחר מכן התקשר האברך, ובישר להם בהתרגשות עצומה: "ברוך ה', נס רפואי התרחש! הילד ניצל ממוות לחיים!"

היום יש שם, בין השאר, בית כנסת ובו אלפי מקומות, ועדיין אין המקום מספיק לכל המתפללים, כן ירבו. הדבר ראשון שהוא פתח היה כולל אברכים. באותה תקופה, כמעט לא הכירו בארצות הברית את המושג "אברך", שלומד תורה כל היום. מרבית היהודים שומרי המצוות הלכו לעבוד, ולמדו או לא למדו שיעורים קבועים. האדמו"ר ידע, שלימוד התורה הוא הבסיס לכל קיום היהדות.

חשבתי לעצמי, שהאדמו"ר עשה כמעשה יעקב אבינו, אשר לפני ירידתו למצרים שלח את יהודה לפניו אל יוסף "להורות לפניו גושנה" (בלאקטא מו, כח) כפי שפרש רש"י: "להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד, שמשם תצא הוראה". בעת שחגגו יובל שנים להקמת ה'כולל' וליסוד סקווירא, הזמנתי להיות אורח הכבוד.

בתוך הדברים שנשאתי במעמד המרגש אמרתי: "דעו לכם, האדמו"ר צפה מראש אלו ניסיונות קשים יעמדו בפני יהודי ארצות הברית במשך חמישים השנים הבאות. כדי שיהיה כח לציבור הנמצא כיום בארצות הברית, ובפרט בניו יורק, צריך להקים כולל לאברכים שישבו וילמדו ויפיצו את האור בלבבות שאר בני העם העמלים לפרנסתם.

בתחילה לא כולם הבינו את הצורך הזה, ורק לאחר זמן היה ברור, שבלי 'כולל' ובלי אברכים אין קיום. כך בדיוק קרה גם במצרים: אם יעקב אבינו לא היה שולח את יהודה להקים "בית התלמוד", כל היהודים שהיו משועבדים במצרים, לא היו מחזיקים מעמד. הם היו נופלים לעמקם של שערי הטומאה.

האדמו"ר אמר לי: "בחור בא להפך ממני ביום שישי בצהריים, לפני שנסע לשבת הביתה, לויליאמסבורג. הוא הגיע בחזרה במוצאי שבת,

בית דין צדק ובית הוראה "זרע אמת" ...לדק דק תרדף הלך אחר בית דין יפה" (פנהליון ז"ל)

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צוואות | ירושות | הסכמי גירושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | ושלוש בית.

בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", ובד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד,

אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א.

ובהרכב הדיינים המצוינים: מרא דאתרא ומב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א.

ראש כולל הוראה ודיינות "חקיו ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א

הדיין המצויין רב שכונת מקור ברוך הרה"ג אהרון ירחי שליט"א

שעות פעילות בית הדין: בכל יום שני או רביעי בין השעות 14:30 - 18:30 באחד מסניפי בית הדין: שפת אמת 6 בית שמש / ש"ל הבוכרים ירושלים/ האדמו"ר מבלעז 39 אשדוד

לשאלות בענייני בית הדין, פתיחת תיקים וכו' כפלא' 054-8416719 (טלפקס': 02-9990043)